

світ.

Вивчення та використання творів декоративно-прикладного мистецтва у навчальній діяльності молодших школярів має пізнавальне значення завдяки тому, що різні види мистецтва взаємодіють між собою. Ця взаємодія ґрунтується на між предметних зв'язках різних шкільних дисциплін, наприклад, літератури, образотворчого мистецтва, трудового навчання, природознавства і музики. При цьому здійснюється естетичне виховання школярів, поглиблюється пізнавальний процес за рахунок розкриття краси науки, праці, фізичної культури, естетики взаємин у шкільному колективі, збагачує учнів загальнотехнічними знаннями, активізує їх пізнавальну, творчу діяльність.

Постійно зростаюча увага до проблеми відродження національної культури ставить перед педагогічними кадрами та науковими дослідженнями завдання глибокої розробки та вдосконалення змісту, методів, організаційних форм навчання учнів щодо народного декоративно-прикладного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Естетика: навч. посібн. / [М. П. Колесніков та ін.]; за ред. В. О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 205 с
2. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Є. Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – С. 9-24.
3. Гайдамака О. Календарне планування до програми «Мистецтво» / О.Гайдамака // Поч. школа. – 2003. – №6. – С. 28-31.
4. Тищенко О.Р. Декоративно-прикладне мистецтво східних слов'ян і давньоруської народності / О.Р. Тищенко. – К.: Основи, 1985. – 188 с.
5. Лутаєнко В.С. Естетика мислення / В.С. Лутаєнко. – К.: Мистецтво, 1974. – 215с.

УДК 81.233:177

Грицак Г. Ю.,

магістр спеціальності 013 «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

Фенцик О. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет.

КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Початкова школа покликана сформувати в дітей інтерес до краси і мудрості живого слова, його значущості у житті людини. Мовленнева компетенція є однією з провідних базисних характеристик особистості. А своєчасний і якісний розвиток зв'язного мовлення — важлива умова повноцінного мовленнєвого розвитку учня. Мовлення є показником логіки

мислення учня, його вміння аналізувати та адекватно сприймати навколишній світ. У молодшому шкільному віці закладається фундамент культури мислення, мовлення і спілкування, розвиваються комунікативні здібності, пізнавальна активність, образне творче мислення. А відтак, рівень сформованості зв'язного мовлення є одним із важливих критеріїв соціалізації та готовності молодшого школяра до навчання у середній школі.

Сучасні освітні документи [1,2,3] спрямовують вчителів початкових класів на «розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей»[1].

Формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодших школярів розглядається як важлива суспільно-педагогічна проблема. Ретроспективний аналіз наукових джерел свідчить, що чимало досліджень присвячено пошукові дидактичних шляхів розвитку мовленнєвих і комунікативних умінь молодших школярів. Серед науковців, які різноаспектно досліджували означену проблему, слід виокремити таких: В.І.Бадер, Ф.С.Бацевич, Л.О.Варзацька, М.С.Вашуленко, Л.І.Мамчур, К.Пономарьова та ін. Проте, на жаль, й досі діти не володіють навичками творчого розповідання, не вміють логічно і зв'язно висловлювати власну думку.

Для формування комунікативно-мовленнєвих умінь освітні програми пропонують розгортати навчальну діяльність у межах змістової лінії «Взаємодіємо усно» (мовець / слухач – слухач / мовець). Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо). Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі) запропоновано змістові лінії «Читаємо» (читач – автор), «Взаємодіємо письмово» (автор – читач), «Досліджуємо медіа» (читач / глядач / слухач – автор). Ці змістові лінії забезпечують здобуття досвіду опосередкованого спілкування, опанування кола знань (понять, уявлень) та умінь, що дають змогу учням удосконалювати комунікативну компетентність[2,3].

Опанування мовленнєвою діяльністю — це оволодіння процесом спілкування, що здійснюється за допомогою різних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання, писання) і різних форм мовлення (діалогічного, монологічного). Розвиток мовлення розуміємо як цілеспрямоване формування в мовленнєвих умінь і навичок учнів, що забезпечують функціонування мовлення відповідно до мовних норм, сформованість мовленнєвої активності, вміння використовувати різноманітні засоби спілкування. Мовленнєвий розвиток молодших школярів включає кількісне накопичення слів (збільшення словникового запасу, обсягу висловлювання) і якісні зміни у мовленні (правильна вимова, виразність, багатство, образність

тощо). Проте, на нашу думку, основним критерієм інтенсивності та успішності формування комунікативної особистості є вміння розуміти, критично оцінювати усні й письмові тексти, уміння висловлювати свої думки правильно, точно, логічно та вміння правильно і оптимально використовувати свою мовленнєву діяльність у спілкуванні з іншими людьми.

Навчання української мови повинно організовуватись таким чином, щоб за своїм змістом і структурою воно відповідало компетентністному підходу до навчання, базувалося на впровадженні сучасних освітніх технологій, методів та форм організації навчальної діяльності роботи з учнями молодшого шкільного віку. У контексті реалізації мовно-літературної галузі таке навчання повинно бути спрямоване на формування мовленнєвої компетентності школярів, яка полягає у здатності слухати, сприймати й відтворювати інформацію, читати і розуміти текст, вести діалог, брати участь у дискусіях, переконувати і відстоювати свою точку зору, висловлювати власні думки, міркування, погляди в усній і письмовій формах.

Тому на уроках української мови необхідно систематично спонукати учнів до цілеспрямованого спілкування, створювати таке розвивальне середовище, що забезпечує максимальну мовленнєву активність учнів. У процесі мовленнєвого розвитку на уроках української мови ефективним є ситуативне моделювання – розігрування мовленнєвих ситуацій, імітаційні ігри, під час виконання яких учні засвоюють необхідні елементарні комунікативні відомості, збагачують свій словниковий запас, формують комунікативно-мовленнєві вміння; кооперативне навчання, методи якого спрямовані на розвиток уміння налагоджувати зворотній зв'язок прийняття спільного рішення; формування уміння оцінювати мовленнєві одиниці, вдосконалювати їх. Уважаємо, що поєднання інтерактивної ігрової діяльності з навчальною, комунікативною, дослідницькою, проектною на уроках мовно-літературної галузі створить сприятливі умови для пізнавального й мовленнєво-комунікативного розвитку учнів.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що комунікативно-мовленнєвий розвиток є складним і тривалим процесом, проте системний комунікативно-діяльнісний підхід до уроків української мови, що передбачає підпорядкування вивчення мовних знань мовленнєвому розвитку учнів, активізація комунікативної діяльності молодших школярів в процесі навчально-ігрового, розвивального середовища уможливорює природне формування різних видів мовленнєвої діяльності та розвиток здатності до мовленнєвого спілкування в різних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/B0/derj-standart-pochatk-new.pdf>
2. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко - К.: Видавництво «Ранок». - 2018. - 52 с.
- Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна- К.: Видавництво «Ранок». - 2018. - 87 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>